

чіткою вказівкою номера видання та назва статті, що відповідає темі. Інформативно-оцінчне або інформативно-опановуюче читання повинно стати частиною навчання також.

Висновки: Результати даного дослідження довели:

- необхідність залучення провідних методистів з педагогічною освітою до рецензування сучасних підручників будь-якого напрямку з метою визначення відповідності навчального видання дидактичним закономірностям та вимогам щодо побудови ефективного навчання в умовах переходу на Болонську систему освіти, адже знати предмет, ще не означає вміти його передати іншим, у даному випадку учням або студентам;
- необхідність більш ретельного рецензування з фаху, адже велика кількість підручників “близнюків” або підручники які містять псевдонауку;
- необхідність більш практичного підходу до створення посібників, які мали б вигляд робочих зошитів та збірників вправ з алгоритмами рішень;
- неможливість нехтування методикою викладання дисципліни (фахові дисципліни викладаються часто без належної психолого-педагогічної підготовки), адже вона є розділом загальної педагогіки, а педагогіка – це не просто теорія, а наука про засоби впливу на людей.

Вирішення зазначених проблем може стати предметом подальших досліджень науковців та педагогів-практиків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). – К., 1994.
2. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 2-е вид. – 1999. – 350 с.
3. Конажевський Ю.А. Технология педагогического анализа учебно-воспитательного процесса. Часть 2. – М., 1997.
4. Подласый И. П. Как подготовить эффективный урок. – К., 1989.

УДК 371.134: 371.311.1

Т.А. Садова

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті визначено коло умов, які, на думку автора, сприятимуть реалізації особистісно орієнтованого підходу до професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців.

The range of the term are determined in the article, which in author's opinion will be promote the realization of the personal reference approach to the professionally pedagogical training of future specialists.

В останні роки зміни в характері навчання відбуваються у контексті глобальних освітніх тенденцій. Серед них виділимо орієнтацію навчання на особистість того, хто навчається, забезпечення можливостей його саморозвитку, самореалізації. Ця “мегатенденція” (за М.Кларінім) знаходить вираження в особистісно орієнтованому підході до навчання як принципу, на якому базуються сучасні інноваційні системи навчання і виховання.

Мета статті: з'ясувати умови, які, на нашу думку, сприятимуть реалізації особистісно орієнтованого підходу до професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців.

Головною метою інноваційної освіти є збереження і розвиток творчого потенціалу людини; розвиток тих здібностей особистості, які необхідні їй самій і суспільству; включення її у соціально-ціннісну активність; забезпечення можливостей ефективної

самоосвіти. Сьогодні вища школа орієнтується на формування особистості нового типу: гуманної, духовної, моральної, здатної до активного життя і творчої самореалізації. Саме особистісний підхід як психолого-педагогічний принцип, основу якого становить сукупність вихідних положень про особистість та практичних методичних засобів, що сприяють її цілісному розумінню, вивченню та гармонійному розвитку [3], дає можливість змінити навчально-виховний процес у ВНЗ відповідно до сучасних вимог.

Психолого-педагогічні аспекти особистісно орієнтованої освіти вивчалися у дослідженнях таких науковців, як К.Абульханова-Славська, Г.Балл, І.Бех, С.Гончаренко, І.Зимня, І.Зязюн, В.Моляко, О.Савченко, В.Сериков, І.Якиманська та ін.

Особистісно орієнтована модель освіти, метою якої є розвиток індивідуальної особистості, її інтересів, потреб, мотивів, ціннісних установок, пізнавальної активності, самостійності, відповідальності, змінює акценти професійно-педагогічної підготовки з оволодіння спеціальністю як засвоєння професійних знань, умінь, навичок на формування особистісного потенціалу фахівця.

Зауважимо, що і в умовах традиційного навчання надавалася увага формуванню особистості студента, але розвиток особистості розглядався як результат формування певного набору необхідних для професійної діяльності знань, умінь, навичок, професійно значущих рис особистості.

Особистісно орієнтований підхід вбачає пріоритетні завдання професійно-педагогічної освіти не тільки у засвоєнні професійних знань, умінь, способів діяльності, норм, цінностей, особистісних якостей, а й у розкритті інтелектуального і морального потенціалу; здатності особистості орієнтуватися у складних професійних і соціальних ситуаціях; становленні студента як суб'єкта, який реалізує у навчальному процесі і в професії свій спосіб життєдіяльності, свою особистісну сутність. Особистісний підхід розглядається вченими як побудова особливого роду педагогічного процесу (зі специфічними цілями, змістом, технологіями), який зорієнтовано на розвиток і саморозвиток власне особистісних властивостей індивіда.

Особистісно орієнтований підхід передбачає зміну загальної парадигми освіти. У сучасній освіті пріоритетною є орієнтація на діяльність учіння, а не викладання. Тому стара парадигма освіти: викладач – підручник – студент має бути змінена на нову: студент – підручник – викладач, тобто необхідно змінити загальні підходи до організації навчально-пізнавальної діяльності і педагогічного керівництва нею: від концепції авторитарного управління до системи підтримки і стимулювання пізнавальної самостійності суб'єкта учіння, створення умов для творчого розвитку особистості [5]. За словами А.Вербицького, необхідно здійснити перенос акценту з навчальної діяльності викладача на пізнавальну діяльність студента, що передбачає підвищення рівня особистісної активності як студентів, так і викладачів [1].

Це, в свою чергу, вимагає від викладачів вибору таких технологій навчання, які б не тільки давали студентам змогу засвоїти готові знання, а й допомагали самостійно оволодівати матеріалом, формувати власну точку зору на педагогічні явища і теорії, вміти обґрунтовувати і відстоювати її. Основним протиріччям, що ускладнює процес становлення майбутнього фахівця як суб'єкта професійної діяльності, є необхідність оволодіння нею у рамках і засобами навчальної діяльності, яка суттєво відрізняється від професійної за своїм змістом і характером. Тому слід організувати таке навчання, яке забезпечує трансформацію одного типу діяльності в інший. За висловом С.Смирнова, діяльність має бути синтетичною, в якій об'єднуються не лише пізнавальні функції діяльності (сприймання, увага, пам'ять, мислення, уява), але й потреби, мотиви, емоції, воля [4]. Успішне вирішення цієї проблеми можливе за умови використання особистісно орієнтованих технологій навчання.

Особистісно орієнтований підхід до професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців, з нашого погляду, можливо успішно реалізувати за наступних умов:

- навчання повинно забезпечувати розвиток і саморозвиток студента як суб'єкта пізнавальної діяльності, створювати можливості для його самореалізації у різних видах діяльності;
- забезпечення суб'єктної позиції студента у навчально-виховному процесі, який створює умови для самостійного визначення і усвідомлення мотивів, цілей, засобів діяльності;
- проектування навчання має виступати як спільна діяльність, як процес спілкування, а діалог – способом життєдіяльності суб'єктів освіти;
- переведення навчальних і професійних проблем у життєво важливі проблеми студентів, які потребують активізації їх суб'єктного досвіду;
- створення умов для повноцінного прояву і розвитку особистісних функцій суб'єктів освітнього процесу;
- побудова системи стосунків викладача зі студентами на основі відкритості, довіри, діалогу, що сприяє самореалізації творчого потенціалу студентів.

На думку вчених (В.Беспалько, І.Богданова, М.Кларін, О.Пехота, Г.Селевко, Д.Чернилевський та ін.), технологічний підхід дозволяє визначити професійну підготовку як процес, що є сукупністю взаємозалежних безперервних видів діяльності чи функцій учасників педагогічного процесу й послідовно реалізувати педагогічні дії, спрямовані на отримання результатів відповідно до мети навчання. Технологізація особистісно орієнтованого освітнього процесу передбачає проектування педагогом цілей навчального процесу, спеціальне конструювання навчального матеріалу, методичних рекомендацій до його використання, визначення методів і засобів, вибір типів навчального діалогу, форм контролю за особистісним розвитком студента у процесі навчально-пізнавальної діяльності. Однак при цьому особистісно орієнтована освіта – це не формування особистості із заданими властивостями, а створення умов для повноцінного виявлення і розвитку особистісних функцій студентів.

Сьогодні до особистісно орієнтованих технологій науковці відносять різні педагогічні технології: педагогіку співробітництва, ігрові технології, інтерактивні технології, технологію формування творчої особистості тощо, але загальноприйнята класифікація їх відсутня. Однак, зауважимо, що особистісно орієнтованими можуть бути лише технології, які пов'язані з особистісним розвитком студентів, урахуванням їх типологічних й індивідуальних властивостей, що мають суттєвий вплив на навчальну діяльність. Саме такі технології є перспективними, на нашу думку, для подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход: Метод. пособие. – М.: Высш. шк., 1991. – 207 с.
2. Кларин М.В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии. (Анализ зарубежного опыта). – Рига, НПЦ “Эксперимент”, 1998. – 180 с.
3. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч. посіб. /О.М.Пехота, В.Д.Будак та ін.; За ред. І.А.Зязюна, О.М.Пехоти. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 240 с.
4. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности: – М.: Изд. центр “Академия”, 2003. – 304 с.
5. Чернилевский Д.В. Дидактические технологии в высшей школе: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 437 с.